

Nærings- og fiskeridepartementet

Sendes pr. e-post: postmottak@nfd.dep.no

Dato: 31.10.2014
Deres ref:
Vår ref: Felles/2/21/2014

Forenkling av det norske anskaffelsesregelverket - Høringsuttalelse fra Maskinentreprenørenes Forbund

Viser til høringsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet (20.06.2014), og NOU 2014:4 *Enklere regler – bedre anskaffelser*.

Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) representerer om lag 1 960 bedrifter, hvor hovedtyngden opererer innen anleggsbransjen. Samlet omsetter disse bedriftene for ca. 60 milliarder kroner i året, og sysselsetter om lag 26 000 arbeidstakere.

Offentlige bygge- og anleggskontrakter med en verdi under 39 mill. kr er et svært viktig marked for MEF-bedriftene. Endringer i det nasjonale anskaffelsesregelverket påvirker således svært mange av våre medlemsbedrifter.

1. Innledning - MEFs overordnede syn på forslagene fra forenklingsutvalget

MEF mener at forslagene samlet sett ikke bidrar til en forenkling av regelverket.

Forslagene vil gi offentlige oppdragsgivere noe mer fleksibilitet i innkjøpsprosessen. Denne fleksibiliteten vil imidlertid komme på bekostning av leverandørenes forutberegnelighet. Hvis innført, er MEF bekymret for at endringene i regelverket vil gi mindre konkurranse om offentlige kontrakter, i tillegg mener vi forslaget øker risikoen for misligheter og korrupsjon. Vi mener også endringene vil redusere oppdragsgivers mulighet til å legge til rette for et seriøst arbeids- og næringsliv.

Forslagene fra flertallet i utvalget innebærer at klare prosedyreregler og plikter som har påhvilt oppdragsgivere fjernes, eller foreslås erstattet med mer fleksible regler for oppdragsgiversiden. MEF vil påpeke at det ikke nødvendigvis innebærer en forenkling å ta bort bestemmelser. For de som skal benytte regelverket, er det av avgjørende betydning at reglene kan gi klare svar på spørsmål som måtte dukke opp i løpet av anskaffelsesprosessen. Reglene bør ikke ligge skjult i grunnleggende prinsipper eller uttalelser i forarbeider, men tydelig fremgå av forskriftsteksten.

Flere av forslagene til flertallet bryter med langvarig og innarbeidet praksis i bransjen, og MEF vil advare mot å forrykke balansen mellom partene på denne måten.

MASKINENTREPRENØRENE FORBUND

Org nr.: 980 037 541

Hovedkontor
Postboks 505 Sentrum
0105 Oslo
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
Telefaks: 22 33 31 89
firmapost@mef.no

www.mef.no

REGION ØST
Hedmark
Oppland
Østfold
Oslo/Akershus
Postboks 44
2301 Hamar
Grønnegata 40
2300 Hamar
Telefon: 958 72 000

Distriktskontor
Østfold
Oslo/Akershus
Adr. og tlf. se
MEF hovedkontor

REGION SØRØST
Buskerud
Vestfold
Telemark
Brøen 6
3170 Sem
Telefon: 33 35 99 90

REGION SØRVEST
Agder
Sør-Rogaland
Kongensgate 24
4610 Kristiansand
Telefon: 958 38 000

REGION VEST
Nord-Rogaland
Hordaland
Sogn og Fjordane
Eidsvågbakken 1
5105 Eidsvåg
Telefon: 55 53 55 40

REGION MIDT
Møre og Romsdal
Sør-Trøndelag
Nord-Trøndelag
Hornebergveien 1
7038 Trondheim
Telefon: 73 95 69 40

REGION NORD
Nordland
Troms
Finnmark
Postboks 3670
9278 Tromsø
Stakkevollvn 41
9010 Tromsø
Telefon: 77 62 44 22

Distriktskontor
Finnmark
Postboks 1214
9504 Alta
Skoleveien 12
9504 Alta
Telefon: 915 22 210

**SEKSJON RESSURS
OG MILJØ**
Fagavdelingene
Skog
Brønn og spesialboring
Gjenvinning og avfalls-
håndtering
Postboks 505 Sentrum
0105 Oslo
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00

Vi mener videre at utvalget ikke i tilstrekkelig grad har utført en analyse av hvor «skoen trykker»; hvor problemene i dagens regelverk er og hva som fungerer bra. En slik analyse ville ha dannet et bedre grunnlag for å foreslå endringer som innebar reelle forenklinger for både oppdragsgiver og leverandørsiden.

Vi mener at anskaffelsesregelverket også må ivareta leverandørenes behov, samt ivareta viktige samfunnsmessige interesser. Dette må gjenspeiles i formålsbestemmelsen, i grunnprinsippene i regelverket, i anskaffelsesprosedyrene og i regelverket for øvrig.

Av forslagene som faktisk innebærer en forenkling for både oppdrags- og leverandørsiden vil MEF her blant annet trekke fram forslaget om å tillate at leverandørene egenerklærer at krav stilt i konkurransen er oppfylt, og at kun vinneren av oppdraget plikter å stille underliggende dokumentasjon til rådighet før kontraktsinngåelsen.

MEF vil videre i denne høringsuttalelsen kommentere utvalgte forslag fra utvalget:

- Endret formålsbestemmelse
- Nye prosedyreregler
- Bestemmelser knyttet til ikke-anskaffelsesfaglige hensyn
- Protokollplikt
- Bruk av standardiserte kontraktsvilkår
- Reglene om tilbudsåpning
- Fjerne «småanskaffelser» fra regelverket
- Forhåndskunngjøring
- Bestemmelsen om poster som ikke er priset

2. Endret formålsbestemmelse

Forenklingsutvalgets flertall foreslår en ny formålsbestemmelse:

«Loven og tilhørende forskrifter skal fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser og konkurranse om offentlige kontrakter.»

Mindretallet, på sin side, argumenterer for en utvidet formålsbestemmelse, med fokus også på at samfunnsmessige behov skal ivaretas:

«Loven skal bidra til at offentlige anskaffelser gir størst mulig samlet verdiskapning gjennom effektiv ressursbruk, basert på konkurranse. I tillegg skal loven bidra til å sikre allmennhetens tillit til at det offentlige opptrer med stor integritet og at anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte.»

MEF støtter forslaget fra utvalgets mindretall. Det offentlige er en svært viktig oppdragsgiver, og har i kraft av sitt innkjøpsvolum et særlig ansvar for at anskaffelsene ivaretar samfunnsmessige behov.

3. Utvalgets forslag til nye prosedyreregler

Forenklingsutvalgets flertall foreslår å tillate all form for dialog mellom oppdragsgivere og leverandører fram til tildeling av kontrakt. Oppdragsgiver skal underveis, også etter at tilbudene er levert, kunne velge om det skal gjennomføres forhandlinger eller ikke, uten at dette opplyses om på forhånd.

MEF støtter ikke forslaget fra utvalgets flertall. Vi mener dagens klare skille mellom de to konkurranseformene «anbudskonkurranser» og «konkurranser med forhandlinger» bør beholdes.

MEF mener dette forslaget ikke vil innebære en forenkling for leverandører som deltar i konkurranser. Anbudskonkurranse uten forhandlingsrett bør beholdes som et alternativ, da dette har vært hovedregelen i norsk regelverk over lang tid. Innenfor bygg- og anleggssektoren har åpen anbudskonkurranse vært den klare hovedregelen, på tross av at oppdragsgiver har hatt anledning til å benytte konkurranseformen «konkurranse med forhandlinger».

Videre vil forutberegneligheten for leverandørene bli dramatisk redusert av de foreslåtte endringene.

Vi mener det er all grunn til å anta at flertallets forslag til nye prosedyreregler vil resultere i at oppdragsgivere i økende grad velger ulike gjennomføringsmåter. Det vil være svært krevende for leverandørmarkedet å sette seg inn i, og følge utallige ulike konkurransevarianter blant offentlige oppdragsgivere. Det er sannsynlig at store oppdragsgivere vil utvikle egne prosedyreregler for hvordan virksomheten skal gjennomføre sine anskaffelser. Et klart og ensartet minimumsregelverk der leverandørene blir møtt med samme type krav og prosedyrer ville vært klart forenklede for leverandørsiden.

De foreslåtte endringene kan også medføre økt korrupsjonsfare ved at oppdragsgiver gis større mulighet til å tilpasse konkurransen etter ønsket resultat og ønsket valg av leverandør. MEF vil sterkt advare mot å fjerne anbudsinstuttet slik det nå er foreslått.

I stedet for å innføre en helt ny og ukjent konkurranseform som vil endre karakter og innhold fra konkurranse til konkurranse, mener MEF at dagens to konkurranseformer «åpen anbudskonkurranse» og «konkurranse med forhandlinger» bør videreføres som likeverdige og valgfrie konkurranseformer. For å innføre mer fleksibilitet enn det er i dagens regelverk, bør det utformes nye og mer fleksible bestemmelser om:

- Utvidet rett for leverandørene til å egenerklære at krav som er stilt oppfylles av firma (og kun valgte leverandør innleverer aktuell dokumentasjon).
- Utvidet rett til å ettersende eventuelt uteglemt dokumentasjon.
- Utvidet rett til å avklare uklarheter, feil eller forbehold i tilbudet.

Slike endringer vil innebære reelle forenklinger både for oppdragsgiver og leverandør, i tilstrekkelig grad gi den fleksibilitet som er ønsket, samt føre til en betydelig reduksjon i klagesakene.

4. Bestemmelser knyttet til ikke-anskaffelsesfaglige hensyn

Utvalgets flertall foreslår å fjerne bestemmelser som er ment å ivareta ikke-anskaffelsesfaglige hensyn, knyttet til lovpålegg, dokumentasjonskrav og kontraktsvilkår.

Bestemmelser knyttet til *lovpålegg* innebærer blant annet plikt til å ta hensyn til livssykluskostnader og miljømessige konsekvenser. Bestemmelser om *dokumentasjonskrav* innebærer oppdragsgivers plikt til å kreve skatteattest og HMS-egenerklæring.

Bestemmelser knyttet til *kontraktsvilkår* innebærer regler om rett til å innta lærlingeklausuler i kontraktene, og plikt til å inkludere klausuler om lønns- og arbeidsvilkår.

MEF støtter ikke forslaget fra utvalgets flertall. MEF mener det er viktig å beholde bestemmelser som er ment å ivareta ikke-anskaffelsesfaglige hensyn, og da særlig hensyn som fremmer seriøsitet i arbeids- og næringslivet (bestemmelser knyttet til kontraktsvilkår).

Vi mener at mindretallets forslag på dette område er påfallende sett opp i mot EUs anskaffelsesdirektiv, hvor utviklingen har gått i retning av økt fokus på ikke-anskaffelsesfaglige hensyn.

Mange av MEFs bedrifter konkurrerer om kontrakter med verdier både over og under 39 mill. kr. MEF kan ikke se at det å ha ulike regler over og under EUs terskelverdi innebærer noen forenkling - snarere tvert i mot.

Videre jobber MEF aktivt for å legge til rette for en positiv utvikling i våre bransjer når det gjelder helse, miljø og sikkerhet og rekruttering av unge fagutdannede. Eksempelvis signerte MEF, sammen med arbeidstakersiden, myndigheter og byggherrer tidligere i år et HMS charter. Vi jobber også med problemstillinger knyttet til seriøsitet og arbeidsmarkeds kriminalitet.

MEF deler også mindretallets prinsipale syn at det ligger utenfor forenklingsutvalgets mandat å vurdere de ikke-anskaffelsesfaglige hensynene.

5. Plikt til å føre protokoll over de viktigste hendelsene i anskaffelsesprosessen fjernes

Flertallet i utvalget foreslår å fjerne protokollplikten knyttet til de viktigste hendelsene i anskaffelsesprosessen.

MEF støtter ikke flertallets forslag om å fjerne protokollplikten. Anbudsprotokollen er et ryddig og innarbeidet dokument som gir en enkel oversikt over tilbud, priser og andre sentrale forhold.

6. Bestemmelsen om å benytte standardiserte kontraktsvilkår der de finnes, fjernes

Flertallet i forenklingsutvalget foreslår å fjerne § 3-11 om at oppdragsgiver som hovedregel skal benytte fremforhandlede og balanserte kontraktstandarter der slike finnes.

MEF støtter ikke flertallets forslag. Kontraktstandarter er innarbeidet i bygg- og anleggsbransjen. Ved riktig bruk, gir kontraktstandartene god og forutsigbar fordeling av risiko og rettigheter mellom leverandør- og oppdragsgiversiden.

Bruken av kontraktstandarter bidrar etter vår mening til at offentlige oppdragsgivere legger større vekt på å utforme balanserte kontrakter. Dette igjen bidrar til å øke konkurransen om kontraktene, samtidig som det reduserer faren for konflikter mellom partene i etterkant.

7. Reglene om tilbudsåpning oppheves

Flertallet i forenklingsutvalget foreslår å oppheve reglene om tilbudsåpning. Reglene krever i dag blant annet at åpning av tilbudene skal foretas av to representanter for oppdragsgiver.

MEF støtter ikke utvalgets flertall. Reglene om tilbudsåpning bør beholdes. Reglene bidrar til å sikre at anbudsprosessen gjennomføres på en korrekt og etterrettelig måte.

8. Fjerne «småanskaffelser» fra regelverket

Utvalgets flertall foreslår å fjerne småanskaffelser fra regelverket, slik at det ikke gjelder krav om konkurranse for disse.

Etter dagens regelverk er også de aller minste anskaffelsene, fra 0 til 100.000 kroner, omfattet av de grunnleggende kravene om konkurranse, dog ikke kunngjøringskrav eller prosedyrekrav.

MEF støtter ikke forslaget fra utvalgets flertall. Vi mener det er riktig å beholde det generelle prinsippet om at «alle» anskaffelser bør gjennomføres etter konkurranse.

9. Forhåndskunngjøring

Utvalget foreslår å innføre en ny form for kunngjøring av konkurranser, såkalt forhåndskunngjøring, hvor oppdragsgiver kunngjør at han har til hensikt å sette i gang med en konkurranse i framtiden, inntil 12 måneder i forkant.

MEF er negativ til innføring av en ny kunngjøringsform. Det innebærer ingen forenkling å skulle forholde seg til to ulike kunngjøringsregimer. For leverandørene vil dette blant annet gjøre det vanskeligere å planlegge når man ikke vet når konkurransene faktisk skal gjennomføres og arbeidene skal starte opp.

MEF støtter ikke forslaget fra utvalgets flertall. Vi mener at dagens regel med plikt til å kunngjøre konkurranser med verdi over kr. 500.000 bør videreføres.

10. Forslag om å slette bestemmelsen om poster som ikke er priset

Forenklingsutvalget foreslår å slette bestemmelsen som slår fast at poster som ikke er priset skal anses innkalkulert i andre poster.

MEF støtter ikke forslaget fra utvalget. Bestemmelsen må videreføres da den er godt innarbeidet i våre bransjer, og fører til forenkling både på oppdragsgiver- og leverandørsiden.

11. Avsluttende kommentar

Det offentlige bygg- og anleggsmarkedet som reguleres av det særnorske anskaffelsesregelverket (verdi under 39 mill. kr) er, i likhet med et stort antall andre private aktører, et svært viktig marked for MEFs medlemsbedrifter.

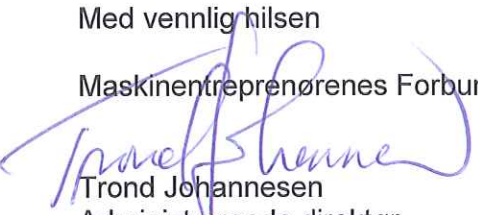
MEF mener flere av forslagene fra forenklingsutvalgets flertall vil medføre negative konsekvenser i dette markedet, i form av svekket fokus på seriøsitet, redusert

forutberegnelighet for leverandørsiden og lavere konkurranse om offentlige kontrakter med mer.

Vi vil derfor oppfordre til at man i den videre behandlingen av disse forslagene gjør en nøye vurdering av effektene, og hvorvidt forslagene faktiske innebærer en reell forenkling.

Med vennlig hilsen

Maskinentreprenørenes Forbund

Trond Johannesen

Administrerende direktør

Tlf: 900 28 825

E-post: trond.johannesen@mef.no

Tone Gulliksen
Advokatfullmektig